

Магістр 1 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ

МОДЕЛІ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглянуто поняття конкурентоспроможності, сутність оцінки конкурентоспроможності та її місце в управлінні підприємством. Подано модель оцінки конкурентоспроможності підприємств, на основі якої приймаються ефективні управлінські рішення.

Аннотация. Рассмотрены понятие конкурентоспособности, сущность оценки конкурентоспособности и ее место в управлении предприятием. Представлена модель оценки конкурентоспособности предприятий, на основе которой принимаются эффективные управленческие решения.

Annotation. The article deals with the concept of competitiveness, the essence of competitiveness evaluation and its role in enterprise management. The model of estimating the competitiveness of enterprises which helps the effective management decision-making is presented.

Ключові слова: конкурентоспроможність, оцінка конкурентоспроможності підприємств, модель, управлінські рішення.

Однією з найважливіших складових зміцнення ролі України у глобальному економічному просторі є забезпечення постійного зростання її конкурентоспроможності.

Для укріплення ролі підприємства в економічному просторі необхідне постійне забезпечення збільшення його конкурентоспроможності, оскільки конкурентоспроможність підприємства у сучасному світі – запорука його успіху, прибутковості і процвітання [1].

Актуальність вибраної теми полягає в тому, що кінцева мета будь-якого підприємства – це перемога в конкурентній боротьбі. Перемога не разова, не випадкова, а як закономірний підсумок зусиль підприємства. Досягається вона або ні – це залежить від конкурентоспроможності підприємства, від того, наскільки воно краще порівняно з аналогами – продукцією і послугами інших підприємств.

Сучасна адаптація підприємств до конкурентних умов нестабільного і мінливого внутрішнього середовища повинна проводитися в процесі ґрунтовного і безперервного аналізу діяльності конкурентів, власного стратегічного потенціалу й оцінки ефективності його використання, а також визначення становища підприємства на ринку товарів і послуг відносно конкурентів, тобто оцінки конкурентоспроможності підприємства [2].

Проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємства стає першочерговим завданням, від вирішення якого залежить здатність підприємства працювати та розвиватись у жорстких конкурентних умовах.

Оскільки конкурентоспроможність систематизує різні аспекти діяльності підприємства, то її оцінка зводиться до рішення багатокритеріальної задачі, що характеризується певною кількістю та структурою критеріїв. У загальному вигляді оцінка конкурентоспроможності передбачає визначення факторів конкурентоспроможності, що забезпечують максимально повне охоплення основних властивостей об'єкта дослідження, вибір показників, що їх характеризують та методичного інструментарію обробки цих показників [1].

Для оцінки конкурентоспроможності підприємств запропоновано модель, побудова якої ґрунтується на тому, що:

показник інтегральної конкурентоспроможності підприємства – це частка підприємства на досліджуваному ринку;

змістовний сенс інтегрального (групового) показника конкурентоспроможності полягає в сукупності чинників, що його визначають.

При побудові моделі оцінки конкурентоспроможності підприємств необхідно враховувати основні фактори конкурентоспроможності, якими в цій моделі виступають внутрішні ресурси підприємств. У цій моделі пропонується відбір з допомогою експертних оцінок, а саме з допомогою методу попарних порівнянь.

Виходячи з розділення факторів, для визначення інтегральної конкурентоспроможності підприємства як частки підприємства на досліджуваному ринку маємо таку залежність:

$$Y_j = \sum_{i=1}^w WKr_{ij}, j = 1, \dots, n, \quad (1)$$

де Y_j – показник інтегральної конкурентоспроможності;

Kr_i – конкурентоспроможність окремих ресурсів підприємства загальним числом n ;

W_i – вагові коефіцієнти конкурентоспроможності окремих ресурсів підприємства загальним числом n .

Кожен ресурс підприємства може бути оцінений з точки зору конкурентоспроможності у вигляді числа Kr_i .

$$Kr_{ij} = \frac{R_{ij}}{\max(R_{ij})}. \quad (2)$$

У цьому випадку показник конкурентоспроможності Kr_{ij} окремого ресурсу R_{ij} підприємства j визначається як відношення значення цього ресурсу і даного підприємства j до максимального значення ресурсу виду i серед усіх підприємств $j = 1 \dots n$. Таким чином, максимальне значення конкурентоспроможності $Kr_{ij} = 1$ по i -му ресурсу буде у підприємства, що має найбільше значення цього ресурсу.

У рамках цієї моделі, яка засновується на розрахунку інтегрального показника, на основі внутрішніх факторів проаналізуємо вплив кожного з факторів на інтегральний показник, що в цілому характеризує конкурентоспроможність підприємства. Вплив цих факторів можна проаналізувати з використанням імітаційного моделювання. Проведення оцінки чутливості факторів дасть змогу прийняти ефективні управлінські рішення, що сприятимуть підвищенню рівня конкурентоспроможності.

Розглянута модель оцінки конкурентоспроможності підприємств допомагає оцінити конкурентні позиції підприємств та визначити найнебезпечніших конкурентів. На основі визначення найбільш впливових факторів, що здійснюють вплив на показник конкурентоспроможності, необхідно прийняти ефективні управлінські рішення для досягнення переваги над конкурентами і виробити стратегію, яка найбільшою мірою відповідає тенденціям розвитку ринкової ситуації.

Наук. керівн. Мілеєвський С. В.

Література: 1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / Афанасьєв М. В., Гончаров А. Б. ; за ред. М. В. Афанасьєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 410 с. 2. Афанасьєв М. В. Основи менеджменту : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Афанасьєв М. В., Шемаєва Л. Г., Верлока В. С. ; за ред. проф. М. В. Афанасьєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 484 с.